

Actualiteiten Materieel Strafrecht

8 oktober 2024

Rob Baumgardt & Fébe Schoolderman

(Voorwaardelijk) Opzet

HR 11 juli 2023, ECLI:NL:HR:2023:1043

Schieten via het autoraam bij muziekstudio

HR herhaalt *25 maart 2003, ECLI:NL:HR:2003:AE9049*:

uit de enkele omstandigheid dat de verdachte wetenschap heeft van de aanmerkelijke kans dat het gevolg zal intreden, niet zonder meer kan volgen dat hij de aanmerkelijke kans op het gevolg ook bewust heeft aanvaard, omdat ook sprake kan zijn van bewuste schuld.

Of in een concreet geval moet worden aangenomen dat sprake is van bewuste schuld of van voorwaardelijk opzet zal, als de verklaringen van de verdachte en/of bijvoorbeeld eventuele getuigenverklaringen geen inzicht geven omtrent wat tijdens de gedraging in de verdachte is omgegaan, afhangen van de feitelijke omstandigheden van het geval. Daarbij zijn de aard van de gedraging en de omstandigheden waaronder deze is verricht, van belang. Bepaalde gedragingen kunnen naar hun uiterlijke verschijningsvorm worden aangemerkt als zozeer gericht op een bepaald gevolg dat het – behoudens contra-indicaties – niet anders kan zijn dan dat de verdachte de aanmerkelijke kans op het betreffende gevolg bewust heeft aanvaard.

(Voorwaardelijk) Opzet

HR 5 september 2023, ECLI:NL:HR:2023:1151

Witwassen lease koelcontainers en heftrucks

HR:

Uit de bewijsvoering van het hof kan niet zonder meer worden afgeleid dat de verdachte als feitelijk leidinggever bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat het bedrag dat de B.V. op haar bankrekening ontving, van misdrijf afkomstig was. De enkele omstandigheid dat de verdachte het 'blijkbaar (...) geen bezwaar [vond] dat de vennootschap werd gebruikt voor transacties die niet te maken hadden met die vennootschap' volstaat daartoe niet.

(Voorwaardelijk) Opzet

14 november 2023 ECLI:NL:HR:2023:1563

(in)hakkende politieman

HR: gelet op het materiaal, het gewicht en de omvang van de door de verdachte gebruikte wapenstok, de kans dat een harde bovenhandse klap daarmee op de schedel leidt tot de dood van degene die ermee wordt geslagen, naar algemene ervaringsregels aanmerkelijk is.

Handelen van verdachte kan naar de uiterlijke verschijningsvorm worden aangemerkt als zozeer gericht op ook het raken van het hoofd van de aangever waardoor deze dodelijk verwond zou kunnen raken, dat het niet anders kan zijn dan dat de verdachte de aanmerkelijke kans op dit gevolg bewust heeft aanvaard. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk. Daarbij neemt de Hoge Raad mede in aanmerking dat het hof heeft vastgesteld dat de verdachte heeft gezien dat zijn collega's aan de benen van de aangever aan het trekken waren, dat de verdachte het idee had dat hij "aan het hakken" was en dat hij dit naar zijn zeggen deed zodat hij harder kon slaan, omdat de aangever niet reageerde op de eerste slagen.

(Voorwaardelijk) Opzet

HR 16 januari 2024, ECLI:NL:HR:2024:10

Schieten op voordeur(en)

HR: 81 RO

CAG: verwerping van het beroep

HOF: Het hof acht tevens bewezen dat de verdachte door het schieten met een vuurwapen minst genomen voorwaardelijk opzet heeft gehad op de vernieling van twee auto's en een voordeur.

De verdachte heeft zes keer geschoten in de richting van de aangever, terwijl deze zich buiten bevond en zich bewoog. Mede gezien de geringe afstand tussen de voordeuren van de woningen met [a-straat 1] en [a-straat 4] (*FLCS: naast elkaar*) en gelet op de richting waarin blijkens de kogelinslagen is geschoten, acht het hof de kans aanmerkelijk dat [slachtoffer] door een of meerdere kogels zou zijn getroffen met dodelijk letsel als gevolg. **Uit het handelen van de verdachte en mede in ogenschouw genomen de uitlatingen die hij bij het schieten deed**, leidt het hof af dat de verdachte die aanmerkelijke kans ook bewust heeft aanvaard. Het hof acht daarom wettig en overtuigend bewezen dat de verdachte minst genomen het voorwaardelijk opzet had op de dood van [slachtoffer] .

(Voorwaardelijk) Opzet

HR 30 januari 2024, ECLI:NL:HR:2024:112

Cash in woning

HR: Voor het – als pleger – ‘voorhanden hebben’ van een voorwerp in de zin van artikel 420bis lid 1 Sr is vereist dat de verdachte het voorwerp opzettelijk aanwezig had. **Dat houdt in dat de verdachte zich bewust was van de (waarschijnlijke) aanwezigheid van het voorwerp, zonder dat die bewustheid zich hoeft uit te strekken tot de precieze eigenschappen en kenmerken van dat voorwerp (waaronder begrepen de omvang van een geldbedrag) of tot de exacte locatie daarvan.** Voor het bewijs van dergelijke bewustheid geldt dat daarvan ook sprake kan zijn in een geval dat het niet anders kan dan dat de verdachte zulke bewustheid heeft gehad. (Vgl. HR 21 april 2020, ECLI:NL:HR:2020:570.)

HR: middel faalt

AG: grensgeval maar middel slaagt

Zie :

- **23 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:679 (munitie)**
- **1 oktober 2019; ECLI:NL:HR:2019:1459 (MDMA-pillen)**

Bewustheid:

Hoofdbewoner kan in beginsel verantwoordelijk worden gehouden voor de goederen die zich in zijn woning bevinden, maar dit is geen onweerlegbaar vermoeden.

(Voorwaardelijk) Opzet

HR 12 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:372

Vergismoord Venlo

HR: In casu kon het hof oordelen dat de verdachte bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat een ander dan het beoogde slachtoffer zou worden gedood, onder meer door bewust de uitvoering van zijn opdracht om betrokkene van het leven te beroven over te laten aan anderen zonder voorzorgsmaatregelen te nemen om het risico op andere slachtoffers dan betrokkene redelijkerwijze te voorkomen.

(Voorwaardelijk) Opzet

HR 14 mei 2024, ECLI:NL:HR:2024:661

Vuistslag op parkeerplaats Jumbo

HOF (aanmerkelijke kans): Door aangever met kracht een harde vuistslag tegen het gezicht te geven, heeft verdachte de aanmerkelijke kans aanvaard dat hij aangever zwaar lichamelijk letsel zou toebrengen. Naar algemene ervaringsregels roept het geven van een harde vuistslag in het gezicht de aanmerkelijke kans in het leven dat het slachtoffer zwaar lichamelijk letsel oploopt nu het hoofd een uiterst kwetsbaar lichaamsdeel is.

HOF (aanvaarden):

Nu het algemene ervaringsregels betreft, heeft een ieder - en dus ook verdachte - wetenschap van het bestaan van deze aanmerkelijke kans. Het hof leidt uit de hiervoor weergegeven bewijsmiddelen af dat verdachte sloeg, terwijl hij voor aangever stond en dat verdachte zijn vuist richting het linkeroog van aangever bracht en vervolgens hard sloeg. Het op deze wijze slaan door verdachte is naar de uiterlijke verschijningsvorm zozeer gericht op het toebrengen van zwaar lichamelijk letsel, dat hieruit volgt dat verdachte die aanmerkelijke kans op dit gevolg ook heeft aanvaard. Van contra-indicaties waaruit zou blijken dat verdachte die aanmerkelijke kans niet heeft aanvaard, is niet gebleken.

HR: Uit de bewijsvoering volgt dat de verdachte de aangever een op diens linkeroog gerichte harde vuistslag heeft gegeven, met zodanige kracht dat de aangever zich nog net staande kon houden en daardoor fracturen in het jukbeen en in het botgebied tussen oogkas, neus en bijholte opliep. Het in zijn arrest besloten liggende oordeel van het hof dat de vuistslag is gegeven op een uiterst kwetsbaar deel van het hoofd en dat de verdachte onder die omstandigheden de onder 2.3 bedoelde ‘aanmerkelijke kans’ heeft aanvaard dat hij het slachtoffer zwaar lichamelijk letsel zou toebrengen, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is toereikend gemotiveerd.

AG: Dat dit een algemene ervaringsregel is, lijkt mij betwistbaar: in ieder geval brengt niet iedere vuistslag in het gezicht de aanmerkelijke kans op zwaar lichamelijk letsel met zich mee. Dat wordt niet anders als het slachtoffer door die vuistslag “bijna achterover viel en zich nog net staande kon houden” of als – zoals uit de bewijsmiddelen kan worden afgeleid – inderdaad zwaar lichamelijk letsel volgt: dat laatste is niet relevant voor de intentie van de verdachte.

Nu het oordeel van het hof in beslissende mate berust op een ‘algemene ervaringsregel’ die niet zonder meer als zodanig kan worden aangemerkt, is de bewezenverklaring ontoereikend gemotiveerd.

CAG:

Artikel van Duijst over geweldshandelingen tegen het hoofd.

Prof dr. W. Duijst, Feiten van algemene bekendheid
betreffende geweldshandelingen tegen het hoofd, NTS 2022,
p. 31-37

In dit artikel wordt onder meer betoogd dat rechters te
makkelijk het hoofd als kwetsbaar lichaamsdeel aanwijzen.

(Voorwaardelijk) Opzet

HR 2 juli 2024, ECLI:NL:HR:2024:947

Schot drugsdealer Haarlem

HR: 81 RO

AG: het oordeel van het hof dat het handelen van de verdachte naar zijn uiterlijke verschijningsvorm zodanig gericht was op de dood van het slachtoffer, dat het niet anders kan zijn dan dat de verdachte de aanmerkelijke kans dat het slachtoffer zou komen te overlijden bewust heeft aanvaard, niet getuigt van een onjuiste rechtsopvatting en toereikend is gemotiveerd.

(vervolg)

Net als in de zaak die op 11 juli 2023 aan de orde was, heeft de verdachte op korte afstand op het slachtoffer geschoten. Net als in de zaak die op 16 oktober 2018 aan de orde was, ligt in de vaststellingen van het hof besloten dat sprake was van een dynamische situatie waarbij het slachtoffer in beweging was. Daar komt bij dat het hof, zoals gezegd, in de onderhavige zaak heeft vastgesteld dat de afstand tussen de verdachte en het slachtoffer slechts een armlengte was, dat het slachtoffer de verdachte totdat hij schoot bij zijn pols vasthad en dat het slachtoffer een stap naar voren deed in de richting van de verdachte.

- **HR 16 oktober 2018, ECLI:NL:HR:2018:1943, NJ 2019/239 m.nt. Kooijmans.**
- **HR 11 juli 2023, ECLI:NL:HR:2023:1043.**

(Voorwaardelijk) Opzet

HR 28 mei 2024, ECLI:NL:HR:2024:767

Dollemansrit

HR: Op grond van deze vaststellingen heeft het hof bewezenverklaard dat de verdachte “met hoge snelheid op de (rijdende) auto van die [verbalisant 1] is in gereden (waarna die [verbalisant 1] een klapband kreeg)” en heeft het geoordeeld dat de verdachte daarbij bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat [verbalisant 1] zwaar lichamelijk letsel zou oplopen. Dit oordeel is niet onbegrijpelijk en toereikend gemotiveerd.

(vervolg)

Daaraan doet niet af dat – zoals het cassatiemiddel op zichzelf terecht aanvoert – de door het hof ook benoemde omstandigheid dat de verdachte bij het aanrijden van het politievoertuig scherp zou hebben ingestuurd, niet uit de door het hof gebruikte bewijsmiddelen volgt, en dat die bewijsmiddelen niet eenduidig zijn over de richting (naar links dan wel naar rechts) waarin het politievoertuig zich bewoog bij het wisselen van rijstrook direct voorafgaand aan de aanrijding door de verdachte. Die omstandigheden zijn immers in het geheel van de bewijsvoering van het hof van ondergeschikt belang.

(Voorwaarlijk) Opzet

HR 28 mei 2024, ECLI:NL:HR:2024:767

Dolleman'srit

HOF:

Verdachte heeft met hoge snelheid scherp ingestuurd op het politievoertuig, terwijl verdachte daarvoor al diverse onacceptabele verkeersrisico's heeft genomen. Het hof concludeert op basis van deze uiterlijke verschijningsvorm dat verdachte bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat [verbalisant 4] zwaar lichamelijk letsel zou oplopen.

AG:

De steller van het middel klaagt dat uit de desbetreffende bewijsmiddelen niet kan worden afgeleid dat de verdachte met hoge snelheid scherp heeft ingestuurd op het politievoertuig ten gevolge waarvan een botsing is veroorzaakt.

(...)

In de onderhavige zaak vereist het bewezenverklaarde opzet dat de verdachte bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat [verbalisant 4] zwaar lichamelijk letsel zou oplopen. Het hof heeft teneinde dit oordeel te dragen, met name overwogen dat de verdachte met hoge snelheid scherp heeft ingestuurd op het politievoertuig.

(...)

Deze bewijsmiddelen zijn innerlijk tegenstrijdig. Daaruit volgt in ieder geval niet dat de verdachte scherp zou hebben ingestuurd op het politievoertuig.

HR:

Op grond van deze vaststellingen heeft het hof bewezenverklaard dat de verdachte “met hoge snelheid op de (rijdende) auto van die [verbalisant 1] is in gereden (waarna die [verbalisant 1] een klapband kreeg)” en heeft het geoordeeld dat de verdachte daarbij bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat [verbalisant 1] zwaar lichamelijk letsel zou oplopen. Dit oordeel is niet onbegrijpelijk en toereikend gemotiveerd. Daaraan doet niet af dat – zoals het cassatiemiddel op zichzelf terecht aanvoert – de door het hof ook benoemde omstandigheid dat de verdachte bij het aanrijden van het politievoertuig scherp zou hebben ingestuurd, niet uit de door het hof gebruikte bewijsmiddelen volgt, en dat die bewijsmiddelen niet eenduidig zijn over de richting (naar links dan wel naar rechts) waarin het politievoertuig zich bewoog bij het wisselen van rijstrook direct voorafgaand aan de aanrijding door de verdachte. Die omstandigheden zijn immers in het geheel van de bewijsvoering van het hof van ondergeschikt belang.

Doodslag in verkeer 1

- Vwd opzet vs roekeloos rijden 5a en 6 WvW
- CAG BF Keulen 9/7/24
ECLI:NL:PHR:2024:740
- Aanrijding van snorfiets door automobilist te Alblasserdam in 2022 waarbij twee jonge vrouwen om het leven zijn gekomen

Doodslag in het verkeer 3

- Bewustheid V:
- De verdachte was immers goed bekend met de situatie ter plaatse, omdat hij er dagelijks reed. De verdachte heeft bovendien verklaard dat hij het stoplicht vanaf een afstand goed heeft kunnen zien, zodat hij moet hebben geweten dat hij door het rode licht reed dat al bijna drie minuten op rood stond en dat daar stond omdat daar een fietspad was gelegen.
- Gelet op het voorgaande is het hof van oordeel dat de verdachte zich bewust moet zijn geweest van de hiervoor beschreven aanmerkelijke kans dat andere weggebruikers zouden kunnen komen te overlijden door zijn rijgedrag.

Doodslag in het verkeer 4

- Bewuste aanvaarding:
- Het hof heeft uit de verklaringen van de verdachte slechts een beperkt beeld kunnen krijgen van hetgeen in de verdachte is omgegaan ten tijde van de hem verweten gedraging. Het hof zal zich ter beantwoording van de vraag of er bij de verdachte sprake is geweest van het bewust aanvaarden van de aanmerkelijke kans op een ongeval met dodelijke afloop, dan ook baseren op de aard en uiterlijke verschijningsvorm van de gedragingen van de verdachte en de omstandigheden waaronder deze hebben plaatsgevonden.
- Naast het hierboven, onder het kopje "aanmerkelijke kans" beschreven rijgedrag van de verdachte ten tijde van de aanrijding, weegt het hof ook het rijgedrag van de verdachte kort voorafgaand aan de aanrijding mee. Zoals reeds hierboven is weergegeven, heeft de verdachte vanaf het moment dat hij de parkeerplaats van het hotel aan de Lange Tiendweg te Papendrecht afreed tot aan het kruispunt voor het kruispunt van de aanrijding, ook al veel harder - gemiddeld 88 km/u - gereden dan was toegestaan, met uitschieters naar snelheden tussen de 111 en 126 km/u waar 50 km/u was toegestaan. De verdachte heeft aldus gedurende ruim twee minuten met zeer hoge snelheden over meerdere kruispunten gereden totdat hij met meer dan 50 kilometer per uur te hard op een kruispunt door het rode verkeerslicht reed en daarbij de snorfiets met daarop de twee slachtoffers schepte.
- Wanneer het rijgedrag van de verdachte voorafgaand aan en ten tijde van de aanrijding in samenhang wordt bekeken, komt een beeld naar voren van iemand die over een langer traject meerdere verkeersovertredingen - waaronder forse snelheidsovertredingen - heeft begaan; die zich kennelijk niets heeft aangetrokken van de ter plaatse ten behoeve van de verkeersveiligheid geldende verkeersregels en voor wie het belang van de overige (zwakkere) verkeersdeelnemers kennelijk volkomen ondergeschikt is geweest aan zijn eigen belang om met een aanzienlijke snelheid te kunnen blijven doorrijden.
- Het hof is dan ook van oordeel dat de gedragingen van de verdachte naar hun uiterlijke verschijningsvorm zodanig gericht waren op het veroorzaken van een potentieel dodelijk ongeval, dat het niet anders kan zijn dan dat de verdachte de aanmerkelijke kans daarop bewust heeft aanvaard (op de koop toe heeft genomen).
- Contra-indicaties die tot de conclusie zouden moeten leiden dat de verdachte die aanmerkelijke kans niet bewust zou hebben aanvaard, ontbreken.

Doodslag in het verkeer 5

- CAG o.m. van belang ivm bewuste aanvaarding & u.o.s. contraindicaties
- Bewuste aanvaarding: Het hof heeft aan de bewezenverklaring niet een verklaring ten grondslag gelegd waaruit blijkt dat de verdachte onverschillig stond tegenover de mogelijkheid dat een ander als gevolg van zijn verkeersgedrag om het leven zou komen. Van het koste wat kost aan de politie willen ontkomen, om een voorbeeld te noemen, blijkt uit de bewijsvoering niet. Het hof stelt niet vast dat andere personen door dat rijgedrag daadwerkelijk gevaar hebben gelopen. Het hof heeft in de onderhavige zaak ook niet vastgesteld of de verdachte al dan niet voorrang had op bedoelde kruisingen, en welk verkeer daar op dat tijdstip verwacht kon worden. Uit de bewijsvoering in de onderhavige zaak blijkt niet dat de verdachte voor het plaatsvinden van het ongeval door de aanwezigheid van andere mensen op de mogelijkheid van een aanrijding is geattendeerd, of dat de verdachte wist dat het ter plaatse (gewoonlijk) druk was. Het hof stelt alleen vast dat (extra) rekening moest worden gehouden met verkeersdeelnemers op het fietspad omdat het de avond van Bevrijdingsdag was.

Doodslag in het verkeer 6

- In de bewijsvoering ontbreken elementen van het bewust aanvaarden van de reële mogelijkheid van een verkeersongeval met dodelijke afloop. De ernstig gevaarzettende verkeersgedragingen van de verdachte, op zichzelf genomen, staan daardoor veel sterker centraal. Hof: de gedragingen van de verdachte waren naar hun uiterlijke verschijningsvorm zozeer gericht op het veroorzaken van een potentieel dodelijk ongeval, dat het niet anders kan zijn dan dat de verdachte de aanmerkelijke kans daarop bewust heeft aanvaard. Dat oordeel is niet zonder meer begrijpelijk.

Doodslag in het verkeer 7

- Conclusie hof volgt onvoldoende dwingend uit de daaraan voorafgaande vaststellingen. Dat het belang van de overige verkeersdeelnemers voor de verdachte 'kennelijk volkomen ondergeschikt is geweest aan zijn eigen belang om met een aanzienlijke snelheid te kunnen blijven doorrijden' impliceert nog niet dat de verdachte de kans op een verkeersongeval met dodelijke afloop bewust heeft aanvaard. Uw Raad overweegt in het HIV I-arrest dat van degene die 'weet heeft van de aanmerkelijke kans op het gevolg, maar die naar het oordeel van de rechter ervan is uitgegaan dat het gevolg niet zal intreden' wel kan worden gezegd dat hij met (grove) onachtzaamheid heeft gehandeld maar niet dat zijn opzet in voorwaardelijke vorm op dat gevolg is gericht. Dat het belang van andere verkeersdeelnemers voor de verdachte volkomen ondergeschikt was aan zijn eigen belang om met een aanzienlijke snelheid te kunnen blijven doorrijden, sluit niet uit dat hij ervan is uitgegaan dat het gevolg niet zou intreden.

Doodslag in het verkeer 8

- Ook in het licht van (de reikwijdte van) de strafbaarstelling van het roekeloos veroorzaken van een verkeersongeval met fatale gevolgen is 's hofs oordeel naar het mij voorkomt niet zonder meer begrijpelijk. In de vaststellingen van het hof ligt besloten dat de verdachte verschillende verkeersgedragingen heeft begaan die tot toepassing van art. 5a WvW 1994 aanleiding kunnen geven, in het bijzonder het overschrijden van de vastgestelde maximumsnelheid en het door rood licht rijden.⁴³ In die vaststellingen ligt ook besloten dat van deze verkeersgedragingen 'levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamenteel letsel voor een ander te duchten' was. Daarmee is van roekeloosheid sprake.
- Voor een veroordeling wegens doodslag in het verkeer is, door de eis van opzet op het van het leven beroven, meer vereist. Het bewust aanvaarden van fatale gevolgen kan blijken uit uitlatingen van de verdachte, het kan blijken uit de omstandigheid dat de verdachte na eerdere (bijna-) ongelukken zijn rijgedrag niet aanpast, het kan blijken uit wetenschap van (concrete) aanwezigheid van personen op de plaats van de aanrijding. Het niet tot verantwoord besturen in staat zijn kan, in samenhang met rijgedrag, een vaststelling van opzet ondersteunen, en hetzelfde geldt voor vaststellingen van onverschilligheid ten opzichte van de gevolgen na de aanrijding. De vaststellingen van het hof in de onderhavige zaak impliceren naar het mij voorkomt niet dat de stap van roekeloosheid naar opzet kan worden gemaakt.

Doodslag in het verkeer 9

- Contra-indicaties/Porsche arrest
- uitgangspunt is dat menselijk gedrag in het algemeen gericht is op zelfbehoud een overtuigend argument vormt
- Dat brengt mee dat voor de vraag of de rechtsregel van het Porsche-arrest bij de bewijsvoering van opzet op levensberoving dient te worden betrokken niet doorslaggevend is of sprake is van een aanrijding tussen een zwakke en een sterke verkeersdeelnemer, maar of de verkeersgedragingen van de verdachte die bij deze bewijsvoering worden betrokken het risico inhouden op een aanrijding die voor de bestuurder fataal kan aflopen. Als daarvan sprake is, vormt dat een aanwijzing dat de verdachte de mogelijkheid van een aanrijding niet bewust heeft aanvaard, maar ervan is uitgegaan dat een aanrijding zou uitblijven.

Doodslag in het verkeer 10

- Het hof heeft evenwel niet vastgesteld welke verkeersdeelnemers (sterke en/of zwakke) de verdachte op zijn route en in het bijzonder op deze kruispunten kon verwachten. Als de (reële) mogelijkheid van een aanrijding met een andere weggebruiker op deze route (impliciet) aan de bewezenverklaring van opzettelijke levensberoving ten grondslag wordt gelegd, noopt dat er toe dat bij een beroep op de rechtsregel van het Porsche-arrest ook aandacht wordt besteed aan het (levens)gevaar dat de verdachte bij een dergelijke aanrijding zelf had gelopen.

CAG 9 juli 2024, ECLI:NL:PHR:2024:743
5a WvW

- Gaat in op wetgeschiedenis, ratio, overlap

5a WvW 2

- Bewezen:
- hij op 14 september 2021 te Born, in de gemeente Sittard-Geleen als verkeersdeelnemer, namelijk als bestuurder van een motorrijtuig (personenauto), daarmee rijdende over de weg, het Gelders Eind (N297) zich zodanig heeft gedragen dat een aan zijn schuld te wijten verkeersongeval heeft plaatsgevonden, waardoor een ander, te weten [slachtoffer], zwaar lichamelijk letsel werd toegebracht, welke gedragingen roekeloos waren en hieruit hebben bestaan dat hij, verdachte, heeft gereden met een snelheid tussen ongeveer 175 en 184 kilometer per uur, en (daarbij) een in dezelfde richting als hem, verdachte, rijdend motorrijtuig van achter is genaderd en daarbij niet heeft gelet op de weg voor hem en (vervolgens) de snelheid van het door hem bestuurde motorrijtuig niet tijdig heeft verminderd en niet behoorlijk is uitgeweken om een aanrijding met eerder genoemd motorrijtuig, met als bestuurder voornoemde [slachtoffer], te voorkomen, waardoor een aanrijding is ontstaan tussen verdachtes motorrijtuig en dat andere motorrijtuig;”

5a WvW 3

- Algemene opmerkingen over koppeling tss overtreding 5a WvW en roekeloosheid a.b.i. 6 WvW
- Wetsgeschiedenis. In 2006 ‘roekeloosheid’ in de Wegenverkeerswet geïntroduceerd als zwaarste vorm van culpa. Indien de schuld bestaat uit roekeloosheid, zijn de maximumstraffen voor de overtreding van art. 6 WvW dubbel zo hoog (vgl. art. 175 lid 1 en 2 WvW). De wetgever beoogde adequate bestraffing mogelijk te maken in gevallen waarin sprake is van “zeer onvoorzichtig gedrag waarbij welbewust en met ernstige gevolgen onaanvaardbare risico’s zijn genomen.” In 2018 constateerde de wetgever dat de Hoge Raad hoge eisen stelde aan het bewijs van roekeloosheid, door het begrip te definiëren als een situatie waarin “door de buitengewoon onvoorzichtige gedraging van de verdachte een zeer ernstig gevaar in het leven is geroepen, alsmede dat de verdachte zich daarvan bewust was, althans had moeten zijn.” Deze hoge bewijsdrempel had tot gevolg dat “roekeloosheid slechts bij kat-en-muisspellen, snelheidswedstrijden of koste wat kost vluchten voor de politie bewezen wordt verklaard.” De wetgever vond dat te beperkt en wilde terug naar de oorspronkelijk beoogde, ruimere reikwijdte van het begrip roekeloosheid en heeft daarom in art. 175 lid 2 WvW roekeloosheid gekoppeld aan de overtreding van art. 5a WvW.

5a WvW 4

- Met de invoering van art. 5a WvW wordt beoogd het grote verschil in strafmaximum weg te nemen tussen enerzijds gevaarlijk rijgedrag waarbij slachtoffers worden gemaakt en anderzijds hetzelfde gevaarlijke rijgedrag waarbij door gelukkig toeval of ingrijpen van anderen niemand letsel wordt toegebracht.
- Art. 5a WvW ziet op opzettelijk in ernstige mate schenden van verkeersregels waardoor levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel van een ander in het leven wordt geroepen. Wat betreft de ernst van het delict, de mate van verwijtbaarheid en het strafmaximum neemt art. 5a de plaats in tussen de overtreding van art. 5 WvW en het misdrijf van art. 6 WvW, en vervult het – in de woorden van de wetgever – een “brugfunctie”

5a WvW 5

- In 2006 is het begrip 'roekeloosheid' in de Wegenverkeerswet geïntroduceerd als zwaarste vorm van culpa.⁶ Indien de schuld bestaat uit roekeloosheid, zijn de maximumstraffen voor de overtreding van art. 6 WvW dubbel zo hoog (vgl. art. 175 lid 1 en 2 WvW). De wetgever beoogde adequate bestraffing mogelijk te maken in gevallen waarin sprake is van "zeer onvoorzichtig gedrag waarbij welbewust en met ernstige gevolgen onaanvaardbare risico's zijn genomen." In 2018 constateerde de wetgever dat de Hoge Raad hoge eisen stelde aan het bewijs van roekeloosheid, door het begrip te definiëren als een situatie waarin "door de buitengewoon onvoorzichtige gedraging van de verdachte een zeer ernstig gevaar in het leven is geroepen, alsmede dat de verdachte zich daarvan bewust was, althans had moeten zijn." Deze hoge bewijsdrempel had tot gevolg dat "roekeloosheid slechts bij kat-en-muisspellen, snelheidswedstrijden of koste wat kost vluchten voor de politie bewezen wordt verklaard." De wetgever vond dat te beperkt en wilde terug naar de oorspronkelijk beoogde, ruimere reikwijdte van het begrip roekeloosheid en heeft daarom in art. 175 lid 2 WvW roekeloosheid gekoppeld aan de overtreding van art. 5a WvW.

5a WvW 6

- Met deze koppeling heeft de wetgever nader willen expliciteren waarin roekeloosheid bij ernstige verkeersdelicten in elk geval bestaat en “dat zeer gevaarlijk rijgedrag dat de delictsomschrijving van artikel 5a WVW vervult, roekeloosheid in de zin van de wet oplevert.” De invulling van de delictsbestanddelen van art. 5a WVW is daarmee direct van belang voor het bewijs van art. 6 WVW.

5a WvW 7

- Wanneer de roekeloosheid via de band van art. 5a WVW in een op art. 6 WVW gebaseerde tenlastelegging is opgenomen, is voor een bewezenverklaring van die roekeloosheid ten minste vereist dat wordt bewezen dat:
 - 1. de verdachte schuld heeft aan het ongeval en in het bijzonder dat hij kon en behoorde te voorzien dat zijn gedrag tot het verkeersongeval kon leiden;
 - 2. dat de schuld van de verdachte zijn grondslag vindt in het opzettelijk in ernstige mate schenden van het stelsel van verkeersregels, en
 - 3. dat levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander was te duchten.

5a WvW 8

- Het in ernstige mate schenden van verkeersregels:
- Er moet sprake zijn van ófwel herhaaldelijke schendingen van verschillende verkeersregels ófwel van een herhaaldelijke schending of een langdurige schending van één en dezelfde verkeersregel. Hieruit volgt dat wanneer aan alle voorwaarden voor art. 5a is voldaan, ook een enkele overtreding voldoende kan zijn voor strafbaarheid op grond van art. 5a WvW.
- De aard en ernst van de overtreding moeten in het licht van alle feiten en omstandigheden van het concrete geval de conclusie kunnen rechtvaardigen dat sprake was van het 'in ernstige mate' schenden van de verkeersregels.
- Die conclusie behoeft dus niet alleen te zijn gebaseerd op de aard en de ernst van de overtreding op zichzelf. Het gaat om de aard en de ernst van het verkeersgedrag in de gegeven omstandigheden, waaronder de aanwezigheid van andere verkeersdeelnemers

5a WvW 9

- Opzet 5aWvW
- Het opzet dient zowel te zijn gericht op i) het overtreden van een/de verkeersregel(s) als op ii) het in ernstige mate schenden daarvan.
- Aantal van de in art. 5a WvW genoemde gedragingen kunnen niet anders dan opzettelijk worden verricht.
- De eis dat het opzet tevens dient te zijn gericht op het in ernstige mate schenden van de verkeersregels, is in de context van art. 5a WvW van doorslaggevende betekenis. Bij de beoordeling of sprake is van opzet op het in ernstige mate schenden van de verkeersregels moeten volgens de wetgever “de aard en het samenstel van de gedragingen, de omstandigheden waaronder deze werden verricht en alle overige feitelijke omstandigheden van het geval in ogenschouw worden genomen.

5a WvW 10

- Opzet 5aWvW
- Het gaat om feiten en omstandigheden “die zicht bieden op de algehele instelling van de verdachte waar het in het concrete geval zijn deelname aan het verkeer betreft.” Het gaat om een zeer onverschillige en gevaarlijke houding. Daarbij zal het doorgaans gaan om gedragingen gedurende één en dezelfde rit. Onder omstandigheden kunnen echter ook gedragingen in ogenschouw worden genomen die hebben plaatsgevonden in een rit die onderbroken is geweest.

5a WvW 11

- Gevaarzetting
- Het te duchten gevaar is een geobjectiveerd bestanddeel, dat wil zeggen een bestanddeel dat is onttrokken aan het te bewijzen schuldverband, in casu het opzet. Uit de bewijsvoering moet wel volgen dat het bedoelde gevaar naar algemene ervaringsregels voorzienbaar was. De gevaarzetting kan uit objectieve omstandigheden worden afgeleid, zoals de aard en ernst van de rijgedragingen, de locatie en het tijdstip, de weersomstandigheden en de (potentiële) aanwezigheid van andere verkeersdeelnemers en medepassagiers.

5a WvW 12

- Tenlastelegging
- A-G: TII sec toegesneden op art. 6 WvW. Niet fataal.
- In de onderhavige zaak is de tenlastelegging toegesneden op art. 6 jo art. 175 WVW. Daarom moet worden aangenomen dat de in de tenlastelegging en de bewezenverklaring gebezigde term ‘roekeloos’ is gebruikt in de betekenis die dat begrip heeft in art. 175 lid 2 WVW. Op grond van art. 6 jo art. 175 jo art. 5a WVW is van roekeloosheid “in elk geval” sprake als het gedrag tevens als een overtreding van art. 5a WVW kan worden aangemerkt. In de tenlastelegging is nader gespecificeerd waaruit het roekeloze gedrag van de verdachte feitelijk heeft bestaan. Voor de verdachte is dan ook voldoende duidelijk welk verwijt hem wordt gemaakt, ondanks het feit dat de tenlastelegging niet expliciet is toegespitst op art. 6 jo art. 5a WVW

5a WvW 13

- CAG:
- in de tll is de verkeersmanoeuvre ten aanzien van de Daihatsu niet als “gevaarlijk inhalen” (zoals bedoeld in art. 5a lid 1, onder b, WvW) omschreven. Opzet moet niet alleen zijn gericht op het inhalen, maar ook op het gevaarlijk inhalen. Bewijsoverwegingen over het vereiste opzet op de inhaal- dan wel uitwijkmanoeuvre ontbreken. Geen belang bij cassatie want ook zonder het gevaarlijk inhalen als bedoeld in art. 5a lid 1, aanhef en onder b, WvW is de bewezenverklaring van roekeloosheid als bedoeld in art. 6 jo 175 lid 2 jo 5a WvW voldoende is gemotiveerd

5a WvW 14

- Want: oordeel van het hof dat onder de gegeven omstandigheden sprake is van het in ernstige mate schenden van de verkeersregels is niet onbegrijpelijk; zeer forse snelheidsoverschrijding op een 80 km/h weg én op een afrit die deels bestaat uit een eenbaansweg. Op die eenbaansweg waren geen uitwijkmogelijkheden en zijn dergelijke grote snelheidsoverschrijdingen des te ernstiger. Daarbij, zoals ook in de wetsgeschiedenis wordt benadrukt, kan de algehele instelling van de verdachte over zijn wijze van deelname aan het verkeer een rol spelen bij de vraag of sprake is van het in ernstige mate overschrijden van de verkeersregels. In dat licht moeten de overwegingen van het hof over het feit dat de verdachte boos en gestrest was, stoom wilde afblazen en alleen maar gas aan het geven was, worden gelezen. Dat het niet anders kan zijn dat de verdachte opzet heeft gehad op zowel de snelheidsoverschrijding als het in ernstige mate schenden van de verkeersregels, is in het licht van bovengenoemde omstandigheden niet onbegrijpelijk en voldoende gemotiveerd. Tot slot is het oordeel dat in zijn algemeenheid voorzienbaar was dat er een zeer gevaarlijke situatie kon ontstaan door het hiervoor beschreven rijgedrag op een 80 km/h weg niet onbegrijpelijk.

5a WvW Lopende zaak

- S 24/00394
- Bewezen: “hij op 14 juni 2021 te Eindhoven als verkeersdeelnemer, namelijk als bestuurder van een motorrijtuig (motorfiets), daarmee rijdende over de weg, de Leenderweg, zich zodanig heeft gedragen dat een aan zijn schuld te wijten verkeersongeval heeft plaatsgevonden door roekeloos, **met een snelheid van meer dan 100 kilometer per uur** over die Leenderweg te rijden en tijdens het rijden een zogenaamde “**wheelie**” te maken en **niet voldoende aandacht** bij het overige verkeer op die Leenderweg te houden en de door hem, verdachte, bestuurde motorfiets **niet tot stilstand te kunnen brengen** binnen de afstand waarover die weg vrij was en tegen een overstekende fietser aan te rijden, waardoor een ander (genaamd K.N. van den Boom) zwaar lichamelijk letsel, te weten een fractuur in een nekzwervel en een open botbreuk in het linkeronderbeen, werd toegebracht.”

5a WvW S 24/00394 lopend

- Meer in het bijzonder heeft het hof door voor wat betreft 'roekeloos' aan te knopen bij de omschrijving daarvan in art. 5a WvW terwijl niet bewezen is verklaard dat verdachte bepaalde verkeersregels opzettelijk heeft geschonden laat staan dat hij die verkeersregels opzettelijk in ernstige mate heeft geschonden, en daarvan levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijke letsel voor een ander te duchten is geweest de bewezenverklaring/kwalificatiebeslissing onvoldoende met redenen omkleed.
- Dat verdachte door het maken van wheelie in strijd heeft gehandeld met de eis dat een bestuurder van een motorrijtuig te allen tijde zijn voertuig onder controle moet hebben en adequaat moet kunnen reageren op gebeurtenissen op de weg is voorts niet als bestanddeel tenlastegelegd of bewezen verklaard. Nu het hof deze gedraging redengevend heeft geacht voor de bewezenverklaring heeft het hof te dien aanzien niet beraadslaagd naar aanleiding van de tenlastelegging zodat ook hierom het arrest niet in stand kan blijven.
- Tenslotte heeft het hof bij de stafoplegging weliswaar heeft vastgesteld dat verdachte zelf als gevolg van het ongeval ernstig letsel heeft opgelopen maar heeft het hof ten onrechte deze omstandigheid niet betrokken bij zijn beoordeling van het voorwaardelijk opzet gericht op het in ernstige mate schenden van de verkeersregels nu de omstandigheid dat verdachte ook zelf groot gevaar heeft gelopen het niet voor de hand ligt dat hij dat gevaar willens en wetens heeft aanvaard.

9 WvW wetenschap

- HR 25 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:933
- Om tot een bewezenverklaring van een op grond van artikel 9 lid 5 WvW 1994 toegesneden tenlastelegging te komen, moet uit de bewijsvoering onder meer kunnen worden afgeleid dat de verdachte ten tijde van het besturen van een motorrijtuig “wist of redelijkerwijs moest weten” dat de geldigheid van zijn rijbewijs is geschorst voor een of meer categorieën van motorrijtuigen.
- Dat v niet heeft ontkend dat hij wist dat de geldigheid van zijn rijbewijs was geschorst, volstaat daarvoor niet.

9 WvW 2

- CAG verwijst naar vaste jurisprudentie t.a.v. 9.2 WvW die toch nog steeds wordt genegeerd.
- Bijvoorbeeld: HR 9 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1146
- Om tot een bewezenverklaring van een op art. 9, tweede lid, eerste volzin WvW 1994 toegesneden tenlastelegging te kunnen komen, zal uit de bewijsvoering allereerst (1) moeten blijken dat het rijbewijs van de verdachte ongeldig is verklaard, het desbetreffende besluit is bekend gemaakt aan de verdachte en van kracht was doordat zeven dagen zijn verlopen na die bekendmaking (vgl. art. 3:40 en 3:41 Awb respectievelijk art. 124, derde lid, en 132, vierde lid, WvW 1994). (Dat aan dit vereiste is voldaan kan bijvoorbeeld blijken uit een mededeling van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (hierna: CBR) aan de houder van het rijbewijs, waarin het besluit is weergegeven, alsmede een aantekening waaruit blijkt dat, wanneer en op welke wijze verzending van die mededeling aan de houder van het rijbewijs heeft plaatsgevonden. Opmerking verdient dat een tegen dat besluit door of namens de verdachte ingesteld administratief bezwaar of beroep niet leidt tot schorsing van het besluit tot ongeldigverklaring. Wel kan een geslaagd bezwaar of beroep meebrengen dat achteraf gezien de ongeldigverklaring nooit heeft gegolden.)

9 WvW 3

- (2) In de tweede plaats moet uit de bewijsvoering blijken dat na de ongeldigverklaring van het rijbewijs aan de verdachte geen ander rijbewijs is afgegeven. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren aan de hand van gegevens uit het rijbewijsregister, waaruit blijkt dat geen geldig rijbewijs van kracht was tijdens het besturen door de verdachte.
- (3) In de derde plaats moet uit de bewijsvoering kunnen worden afgeleid dat de verdachte ten tijde van het besturen van het motorrijtuig "wist of redelijkerwijs moest weten" dat zijn rijbewijs ongeldig was verklaard. Dit vereiste hangt ermee samen dat art. 9 WvW 1994 een misdrijf oplevert; een dergelijk vereiste geldt bijvoorbeeld niet bij de overtreding van art. 107 WvW 1994. De vraag of aan dit vereiste is voldaan kan bijzondere aandacht verdienen, in het bijzonder in die gevallen waarin daaromtrent niets blijkt uit de verklaringen van de verdachte, noch uit gedragingen zoals het voldoen aan de verplichting het ongeldig verklaarde rijbewijs in te leveren (vgl. art. 124, vierde lid, onderscheidenlijk art. 132, vijfde lid, WvW 1994). In dat verband is van belang dat in de rechtspraak van de Hoge Raad meermalen is beslist dat uit de enkele omstandigheid dat het besluit tot ongeldigverklaring van het rijbewijs van de verdachte per aangetekende brief en als gewone brief naar de verdachte is verzonden en die brieven vervolgens niet als onbestelbaar retour zijn gekomen, niet zonder meer kan worden afgeleid dat de verdachte "wist of redelijkerwijs moest weten" dat zijn rijbewijs ongeldig was verklaard (vgl. bijvoorbeeld HR 25 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO6762). Welke bijkomende of andere omstandigheden wel toereikend zijn, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Opmerking verdient dat de bewijsmotivering in dit opzicht wel toereikend is wanneer uit de bewijsvoering volgt dat een uitreiking van het besluit tot ongeldigverklaring in persoon heeft plaatsgevonden

9 WvW 4

- CAG Bij 9.2 WvW 3^e stap 9.5 WVW relevant
- Stap 1: Een verschil tussen art. 9 lid 2, eerste volzin, WVW 1994 en art. 9 lid 5 WVW 1994 is dat een besluit tot ongeldigverklaring van een rijbewijs pas van kracht is met ingang van de zevende dag na die waarop het besluit tot ongeldigverklaring aan de houder van het rijbewijs is bekendgemaakt (art. 124 lid 3 jo. art. 132 lid 4 WVW 1994). Stap 2: De wet stelt een dergelijke voorwaarde niet aan een besluit tot schorsing van de geldigheid van een rijbewijs. Daarnaast bevat art. 9 lid 2 WVW 1994, anders dan art. 9 lid 5 WVW 1994, niet de eis dat “aan hem daarna geen ander rijbewijs voor het besturen van een motorrijtuig van de betrokken categorie of categorieën is afgegeven”. De tweede stap die de Hoge Raad in zijn arrest van 9 juli 2019 heeft geformuleerd (in rechtsoverweging 2.4.3.), hoeft dus niet te worden gezet om tot een bewezenverklaring van art. 9 lid 5 WVW 1994 te kunnen komen.

9 WvW 5

- CAG 21 februari 2023, ECLI:NL:PHR:2023:217
- Verklv in '20 dat hij weet dat rijbewijs ongeldig is nog geen wetenschap ttv delict '19
- CAG Hofstee 21 februari 2023, ECLI 206; HR 11 april 2023, ECLI:NL:HR:2023:536
- Verkl v dat rijbewijs nog niet was terug had i.c. nog geen wetenschap ongeldigverklaring
- CAG Frielink 21 maart 2023, ECLI 309+ HR 16 mei 2023, ECLI:NL:HR:2023:722 Brieven+tul eerder veroordelingen en verklv v: EV ingediend en dacht dat ik mocht rijden geen wetenschap dat aan v geen nieuw rijbewijs was afgegeven
- CAG 21 mei 2024, ECLI:NL:PHR:2024:512 dat v denkt dat rijbewijs ongeldig was volgt nog niet dat dat inderdaad het geval is. Uit de bewijsmiddelen niet onmiskenbaar volgt “dat, wanneer en op welke wijze verzending van die mededeling aan de houder van het rijbewijs heeft plaatsgevonden
- CAG 27 augustus 2024, ECLI:NL:PHR:2024:832 9.2 redelijkerwijs moest weten: aanget brief die niet als onbestelbaar retour is gekomen is onvoldoende

Moord

- HR 20 juni 2023, ECLI:NL:HR:2023:943
- Toepassing kader HR 28 februari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BR2342, HR 15 oktober 2013, ECLI:NL:HR:2013:963 en HR 23 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2761.
- Voor een bewezenverklaring van het bestanddeel ‘voorbedachte raad’ moet komen vast te staan dat de verdachte zich gedurende enige tijd heeft kunnen beraden op het te nemen of het genomen besluit en dat hij niet heeft gehandeld in een ogenblikkelijke gemoedsopwelling, zodat hij de gelegenheid heeft gehad na te denken over de betekenis en de gevolgen van zijn voorgenomen daad en zich daarvan rekenschap te geven.

Moord 2

- CAG: Uit die feiten en omstandigheden heeft het hof afgeleid – en dat is in de beoordeling van het bestaan van voorbedachte raad in deze zaak een belangrijke overweging van het hof – dat de verdachte reeds het vooropgezette plan had om zijn moeder van het leven te beroven, nu hij meerdere malen daarover had nagedacht als mogelijke oplossing voor zijn financiële problemen. Naar de verdachte heeft verklaard, heeft hij, na het bezoek aan [betrokkene 2], in de hal van het verpleeghuis die beslissing definitief genomen. Over het ‘waar en hoe’ – kortom over de uitvoering van dit voornemen – heeft de verdachte volgens zijn bekende verklaringen op dat moment nog even moeten nadenken. Hij besloot zijn moeder op de parkeerplaats in zijn auto om het leven te brengen, omdat dit al rijdende niet mogelijk zou zijn. Hij vroeg zich af of hij dit met zijn handen zou doen of door middel van het sjaaltje dat zij droeg, zo heeft de verdachte verklaard. Naar zijn zeggen koos de verdachte uiteindelijk voor de tie-wrap die hij toen in het vakje van zijn bestuurdersportier zag liggen en wachtte hij totdat er op de parkeerplaats geen getuigen meer aanwezig waren.
- Op grond van het voorgaande stelt het hof vast dat de verdachte voldoende tijd heeft gehad om na te denken over de gevolgen van zijn voorgenomen daad en zich daarvan daadwerkelijk rekenschap te geven. Het hof benadrukt dat de verdachte de tijd tussen het verlaten van de hal en het instappen in de auto niet heeft gebruikt voor *herbezinning*, maar heeft gebruikt om na te denken over de *manier* waarop het moest gebeuren. Daarbij wijst het hof erop dat de verdachte expres heeft getreuzeld – zowel buiten op de parkeerplaats als in de auto – zodat er geen mensen meer in de buurt zouden zijn wanneer hij de dodelijke handeling zou verrichten en voorts dat hij wist dat het gebruik van de tie-wrap onomkeerbaar was. Naar het oordeel van het hof is van enige ogenblikkelijke gemoedsopwelling waarin de verdachte zou hebben gehandeld niet gebleken, maar is integendeel diens handelen planmatig en doelgericht geweest, ook na de verwurging toen hij het wilde doen lijken op een vermissing en de familieleden voorloog.
- Daarmee is het oordeel van het hof dat de verdachte niet in een plotselinge opwelling heeft gehandeld, en dat niet is gebleken van contra-indicaties voor het aannemen van voorbedachte raad, niet onbegrijpelijk en toereikend gemotiveerd.

Moord 3

- Moord vereist motivering vanwege strafverzwaring, zoals ook bij medeplegen en roekloos het geval is.
- De vaststelling dat de verdachte voldoende tijd had om zich te beraden op het te nemen of het genomen besluit vormt weliswaar een belangrijke objectieve aanwijzing dat met voorbedachte raad is gehandeld, maar behoeft de rechter niet ervan te weerhouden aan contra-indicaties een zwaarder gewicht toe te kennen. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de omstandigheid dat de besluitvorming en uitvoering in plotselinge hevige drift plaatsvinden, dat slechts sprake is van een korte tijdspanne tussen besluit en uitvoering of dat de gelegenheid tot beraad eerst tijdens de uitvoering van het besluit ontstaat. Zo kunnen bepaalde omstandigheden (of een samenstel daarvan) de rechter uiteindelijk tot het oordeel brengen dat de verdachte in het gegeven geval niet met voorbedachte raad heeft gehandeld.
- Het hof heeft vastgesteld dat de verdachte al meerdere malen had nagedacht over de mogelijke oplossingen voor zijn financiële probleem, waarbij één van deze oplossingen het om het leven brengen van [slachtoffer] inhield, en daaruit afgeleid dat de verdachte al eerder het plan had om haar van het leven te beroven. Het hof heeft verder vastgesteld dat de verdachte vervolgens in de hal van het verpleeghuis de uiteindelijke beslissing heeft genomen om [slachtoffer] van het leven te beroven. Verder heeft het hof vastgesteld dat ook tussen dit besluit en de daadwerkelijke uitvoering daarvan in de auto op de parkeerplaats enige tijd is verstreken, mede omdat de verdachte heeft getreuzeld zodat daarbij geen mensen in de buurt zouden zijn, en dat de verdachte die tussentijd heeft gebruikt om verder na te denken over het moment en de manier waarop het volgens hem zou moeten gebeuren. Uiteindelijk heeft de verdachte in zijn auto de keuze gemaakt om [slachtoffer] te wurgen met behulp van een tie-wrap.
- Dat de vaststellingen van het hof ook inhouden dat de verdachte pas op het laatste moment heeft gekozen tussen de verschillende manieren waarop hij zijn voornemen [slachtoffer] te wurgen kon uitvoeren, is voor de begrijpelijkheid van dit oordeel niet relevant.

Moord 4

- HR 23 april 2024, ECLI:NL:HR:2024:644
- Toepassing kader moord. Van belang o.m. : eerder dan gebruikelijk in pand aanwezig; gebruik gemaakt van 3 verschillende voorwerpen (bijl, onkruidwieder op stok en touw), die v op verschillende plekken in gebouw heeft moeten hebben ophalen; s.o. van achteren aangevallen en verrast + geen aanwijzingen dat heeft gehandeld in ogenblikkelijke gemoedsopwelling dus: weloverwogen te werk is gegaan en daarbij (in ieder geval vanaf moment dat hij besloot 3 hiervoor genoemde voorwerpen op te halen om daarmee zijn voornemen het slachtoffer bij verrassing van leven te beroven tot uitvoering te brengen) tijd heeft gehad na te denken over betekenis en gevolgen van zijn voorgenomen daad en zich daarvan rekenschap te geven.

Moord 5

- HR 16 januari 2024, ECLI:NL:HR:2024:36 vergismoord. CAG: In geval van een zogenoemde “error in persona” de voorbedachte raad op de dood van de beoogde persoon zich evengoed uitstrekken tot de dood van het uiteindelijke (onbedoelde) slachtoffer (HR 8 april 1997, ECLI:NL:HR:1997:ZD0681, NJ 1997/443)
- HR 26 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:460, CAG:NL:PHR:2024:91 Schietpartij in Curaçao door in 2019 rond middaguur, op drukbezochte plek bij snackbar, veertien kogels af te vuren op slachtoffer die relatie onderhield met partner van verdachte, waarbij ook klant van snackbar dodelijk is getroffen en andere kogel voorportier van passerende auto heeft geraakt.
- Het Hof heeft op grond van de bewijsmiddelen vastgesteld dat het doden van [slachtoffer 1] het beoogde gevolg was van een tevoren genomen besluit van de verdachte en de medeverdachte, en heeft daaruit niet onbegrijpelijk afgeleid dat voor de verdachte en zijn mededader de gelegenheid heeft bestaan om na te denken over hun voorgenomen daad, om zich daarvan rekenschap te geven en welbewust de consequenties daarvan te aanvaarden, waaronder ook valt de aanmerkelijke kans dat hun gedragingen de dood van meer mensen zouden kunnen veroorzaken.

Dubbel opzet

- Lezenswaardig: CAG Keulen 26 november 2019, ECLI:NL:PHR:2019:1212, voorafgaand aan HR 18 februari 2020, ECLI:NL:HR:2020:281, NJ 2020/174 m.nt. Vellinga. Aangehaald/ geciteerd in CAG Aben 30 januari 2024, ECLI:NL:PHR:2024:107.
- Gaat in op proefschrift A. Postma, Opzet en toerekening bij medeplegen. Een rechtsvergelijkend onderzoek, WLP 2014.
- Postma onderscheidt onder meer de categorie waarin de kwade kans besloten ligt in het **gezamenlijk plan** zoals de zaak waarin de drie mededaders na een bankoverval met een auto vluchten. Eén van de mededaders schiet met een pistool op een achtervolgende politieauto met daarin twee politieagenten. Later tijdens de vlucht schiet een mededader (nu met dodelijk gevolg) op een politieagent. De verdachte wordt veroordeeld wegens (onder meer) het medeplegen van poging tot doodslag, meermalen gepleegd, en het medeplegen van doodslag. Van belang is dat het vuurwapengeweld voortvloeide uit het gezamenlijk plan. De daders hadden er 'rekening mee gehouden dat, als de situatie dat ter verwezenlijking van het door hen voorgenomen doel zou vereisen, het gebruik van vuurwapens niet zou worden geschuwd'. Daarnaast onderscheidt hij zaken waarin het delict besloten ligt in een '**uitvoeringsaspect**' van het gezamenlijk plan waarbij in aanmerking werd genomen dat de verdachte 'zijn rol is blijven vervullen'. Ook bij zaken die Postma rubriceert als zaken waarin het delict dat een overschrijding van het gezamenlijk doel oplevert buiten het gezamenlijk plan valt, is van belang of de samenwerking wordt voortgezet.

Dubbelopzet

- Vellinga (noot onder HRNJ 2020/174:
- In zijn noot onder het arrest stelt Vellinga dat voorzienbaarheid van een mogelijkheid (nog) geen opzet oplevert om de eenvoudige reden dat daarmee nog niet vaststaat dat de verdachte die mogelijkheid heeft voorzien. Daarvoor zijn concrete aanwijzingen nodig. En ook als de verdachte de mogelijkheid van het gebruik van het wapen tegen een ander heeft voorzien dan is daarmee opzet op de poging tot doodslag nog niet gegeven. Hij moet die mogelijkheid als aanmerkelijk hebben ingeschat en als zodanig hebben aanvaard. Pas dan is er sprake van (voorwaardelijk) opzet.

Dubbelopzet

- Van belang dus: eisen stellen aan de precisie van de vaststellingen inzake het 'plan'.
- Afspraken over wapens/wetenschap aanwezigheid wapen(s)
- Na gebruik wapen(s) op enigerlei wijze bijgedragen aan de poging tot doodslag

Dubbelopzet

HR 30 januari 2024, ECLI:NL:HR:2024:78

HR:

Uit artikel 47, 48 en 49 van het Wetboek van Strafrecht, gelezen in onderling verband en samenhang, volgt dat enerzijds ten aanzien van de medeplichtige bij de bewezenverklaring en kwalificatie moet worden uitgegaan van de door de dader verrichte handelingen, ook als het opzet van de medeplichtige slechts was gericht op een deel daarvan, en dat anderzijds het maximum van de aan de medeplichtige op te leggen straf een derde minder bedraagt dan het maximum van de straf, gesteld op het misdrijf dat de medeplichtige voor ogen stond. Als het (voorwaardelijk) opzet van de medeplichtige niet (volledig) is gericht op het gronddelict, moet het misdrijf waarop het opzet van de medeplichtige wel was gericht, voldoende verband houden met het gronddelict. Of van zo'n voldoende verband sprake is, hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Een algemene regel daarover laat zich dus lastig formuleren. In de regel zal echter kunnen worden aangenomen dat dit verband bestaat als het misdrijf waarop het (voorwaardelijk) opzet van de medeplichtige was gericht, een onderdeel vormt van het gronddelict, bijvoorbeeld bij een misdrijf dat is begaan onder strafverzwarende omstandigheden. Ook in andere gevallen kan sprake zijn van voldoende verband met het gronddelict. Daarbij zijn de aard van het gronddelict, de aard van de gedraging van de medeplichtige en de overige omstandigheden van het geval van belang. (Vgl. HR 22 maart 2011, ECLI:NL:HR:2011:BO4471.)

De bewijsvoering van het hof houdt onder meer in dat de verdachte wist dat de daders een woninginbraak zouden plegen en dat zij daarbij een kluis wilden meenemen. Daaruit volgt, zoals het hof ook heeft overwogen, dat het opzet van de verdachte in elk geval was gericht op het behulpzaam zijn van twee anderen bij, kort gezegd, diefstal in vereniging van een kluis, en dus op een deel van de door de daders verrichte handelingen.

Dat misdrijf houdt voldoende verband met het gronddelict – ‘diefstal, voorafgegaan en vergezeld van geweld en bedreiging met geweld tegen personen, gepleegd met het oogmerk om die diefstal voor te bereiden en die diefstal gemakkelijk te maken, terwijl het feit wordt gepleegd door twee of meer verenigde personen’ – waarop de bewezenverklarde medeplichtigheid ziet.

Nu dit voldoende verband met het gronddelict aanwezig is, kon het hof bij de bewezenverklaring en de kwalificatie uitgaan van de door de daders verrichte handelingen. Dat betekent dat, ook als wordt aangenomen – zoals het cassatiemiddel aanvoert – dat het (voorwaardelijk) opzet van de verdachte niet mede betrekking had op het (bedreigen met) geweld, de door het hof genomen beslissingen over de bewezenverklaring en de kwalificatie in stand kunnen blijven. De verdachte heeft daarom geen belang bij de tegen de bewezenverklaring gerichte klacht van het cassatiemiddel.

Medeplegen vs Medeplichtigheid

Jurisprudentie:

Bij de vorming van zijn oordeel dat sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, kan de rechter rekening houden met onder meer:

- de intensiteit van de samenwerking
- de onderlinge taakverdeling
- de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict
- het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip

Verder kan van belang zijn in hoeverre de concrete omstandigheden van het geval door de rechter kunnen worden vastgesteld, in welk verband de procesopstelling van de verdachte een rol kan spelen

Medeplegen vs Medeplichtigheid

HR 26 september 2023, ECLI:NL:HR:2023:1314

Drugskoeriers vanuit Suriname

HOF:

De samenwerking tussen de verdachten is - reeds gelet op het aantal contacten - zonder meer intensief te noemen. De handelingen die [verdachte] en [medeverdachte] hebben verricht zijn bovendien essentieel en onmisbaar geweest voor het goede verloop van de invoer van de drugs. Hiermee is gebleken dat de verdachten elk ook reeds voorafgaand aan de feiten een essentiële bijdrage hebben geleverd aan het in Nederland brengen van de drugskoeriers en de drugs, waardoor zij met elkaar én met de drugskoeriers nauw en bewust hebben samengewerkt aan de opzettelijke invoer van de cocaïne.

HR:

Het oordeel van het hof dat de verdachte nauw en bewust heeft samengewerkt met [medeverdachte] en de koeriers bij, kort gezegd, de invoer van cocaïne in de periode zoals genoemd in de bewezenverklaring, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is – gelet op de vaststellingen die het hof heeft gedaan over de intensiteit van de samenwerking en de onderlinge rolverdeling in die periode – niet onbegrijpelijk.

Medeplegen vs Medeplichtigheid

HR 7 november 2023, ECLI:NL:HR:2023:1501

Brandstichting minderjarig

(HR conform) CAG: In de onderhavige zaak heeft het hof niet kunnen achterhalen wat zich precies heeft afgespeeld in de woning. Echter, juist nu de verdachte is aangetroffen (of in ieder geval is waargenomen) in omstandigheden die naar uiterlijke verschijningsvorm op betrokkenheid bij de brandstichting duiden en er geen contra-indicaties zijn inzake het medeplegen meen ik dat het hof op basis van de vastgestelde feiten en omstandigheden in combinatie met het uitblijven van een verklaring daarvoor heeft kunnen oordelen dat de verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan het medeplegen van brandstichting met gemeen gevaar voor goederen. De bewezenverklaring is dus noch onbegrijpelijk, noch ontoereikend gemotiveerd. Hier doet niet aan af dat niet is komen vast te staan of de verdachte in de woning brandstichtende handelingen heeft verricht

Medeplegen vs Medeplichtigheid

HR 9 januari 2024, ECLI:NL:HR:2024:3

Hennep in huis

HR: In de bewijsvoering van het hof ligt besloten dat de gedragingen van de verdachte niet beperkt zijn gebleven tot het verschaffen van gelegenheid voor het telen van hennepplanten onder meer door haar echtgenoot gedurende twee maanden, soms wel drie of vier keer per week, van [plaats] te vervoeren naar een woning in [plaats] waar de hennepkwekerij was.

(vervolg)

Uit die bewijsvoering volgt namelijk ook dat in de woning hennepplanten werden gekweekt om daarmee geld te verdienen voor het aflossen van schulden van de verdachte en haar echtgenoot, en dat de taken tussen de verdachte en haar echtgenoot daarbij zo waren verdeeld dat – terwijl haar echtgenoot het telen voor zijn rekening nam – de verdachte aanwezig was in die woning om daar dagelijkse dingen te doen en zo de indruk te wekken dat de woning alleen voor bewoning werd gebruikt en daarmee tevens te voorkomen dat haar echtgenoot zou worden aangehouden. Het oordeel van het hof dat de verdachte met al deze gedragingen een bijdrage van voldoende gewicht heeft geleverd aan het telen van hennepplanten en dat dus de verdachte het opzettelijk telen van hennepplanten heeft medegepleegd, is toereikend gemotiveerd.

Medeplegen vs Medeplichtigheid

HR 9 april 2024, ECLI:NL:HR:2024:549

Inbraak

(HR conform) AG:

Het is niet noodzakelijk dat de medepleger zelf de gehele delictsomschrijving vervult; het accent ligt veeleer op de samenwerking en minder op de vraag wie welke feitelijke handeling(en) heeft verricht. Dat betekent dat de verdachte in strafrechtelijke zin ook aansprakelijk kan worden gehouden voor een uitvoeringshandeling die (uitsluitend) door de medeverdachte is verricht.

(vervolg)

Indien de verdachte kort na de diefstal wordt aangetroffen in omstandigheden die op betrokkenheid bij het strafbare feit duiden, kan sprake zijn van een situatie waarin het uitblijven van een aannemelijke verklaring van de verdachte van belang is voor de beantwoording van de vraag of kan worden bewezen dat de verdachte de diefstal heeft medegepleegd.

Dit geldt zowel wanneer is vastgesteld dat de diefstal door “verenigde personen” is begaan, als in het geval dat weliswaar met betrekking tot de toedracht van de diefstal niet is vastgesteld dat deze door medeplegers is begaan, maar dat zich wel kenmerkt door de omstandigheid dat kort na de diefstal de verdachte met een ander of anderen wordt aangetroffen in omstandigheden die op betrokkenheid bij de diefstal duiden, terwijl er geen contra-indicaties met betrekking tot het medeplegen door de verdachte bestaan.

Medeplichtigheid

HR 23 april 2024, ECLI:NL:HR:2024:654

Telefoons en portofoons

Hof (via schakelbewijs):

Medeplichtigheid idzv behulpzaam zijn door op de uitkijk te staan en medeverdachten via telefoon/portofoon te waarschuwen bij onraad.

HR: er is niet méér vastgesteld dan dat verdachte aanwezig is geweest in het wooncomplex. Uit de bewijsvoering blijkt niet dat *gebruik* is gemaakt van portofoons of telefoons.

Medeplegen vs medeplichtigheid

HR 26 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:496

Diefstal hennep

HR (vernietigt): Aan zijn oordeel dat de verdachte in nauwe en bewuste samenwerking met anderen de poging tot diefstal heeft gepleegd, heeft het hof in zijn bewijsoverweging ten grondslag gelegd dat (onder anderen) de verdachte op de hoogte was van dit plan om in te breken en hennep te stelen. Uit de bewijsmiddelen volgt echter niet zonder meer dat de verdachte op de hoogte was van het aanvankelijke plan en ook niet dat hij op de hoogte is geraakt van het gewijzigde plan dat er zou worden ingebroken.

AG (verwerpt):

Het hof heeft in de kern vastgesteld dat de verdachte op de hoogte was van een gezamenlijk plan om de hennep te stelen, dat hij in het kader daarvan met de andere verdachten naar de woning is gegaan en dat hij een rol zou hebben bij de uitvoering van het delict door de hennep te knippen of deze hennep te dragen. Dat zijn gedragingen die het hof heeft kunnen aanmerken als een voor medeplegen vereiste wezenlijke bijdrage aan het delict. Daarmee faalt de klacht over de motivering van de bewezenverklaring van het medeplegen.

Medeplegen

HR 3 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1124

Woningoverval met 4 mannen

HOF: Er is sprake van een groep van vier mannen die vanuit [plaats] vertrokken is naar [plaats] met een gezamenlijk doel. Uit de hiervoor weergegeven feiten en omstandigheden leidt het hof af dat de samenwerking tussen de vier verdachten planmatig is geweest en reeds ruim voor het betreden van de woning is ontstaan. Hoewel niet kan worden vastgesteld dat alle vier de mannen in de woning zijn geweest, blijkt uit hetgeen wel kan worden vastgesteld dat de samenwerking tussen de verdachte en de andere drie mannen dermate bewust en nauw is geweest, dat hun rollen inwisselbaar zijn en dat verdachtes aandeel in het verloop van de gebeurtenissen zo groot is geweest dat dit als medeplegen gekwalificeerd kan worden.

HR (conform AG):

Oordeel van het hof is niet onbegrijpelijk en toereikend gemotiveerd.

Daarbij is in aanmerking genomen dat voor een bewezenverklaring van medeplegen niet is vereist dat de verdachte zelf uitvoeringshandelingen heeft verricht en dat door de verdachte in deze zaak geen aannemelijke verklaring is gegeven die de voor het bewijs van het tenlastegelegde redengevende omstandigheden zou kunnen ontzenuwen.

NB: eveneens overweging tav het opzet op het geweld, de dood tot gevolg hebbend, hetgeen een geobjectiveerd gevolg is en dus niet hoeft te worden bewezen.

Medeplegen vs Medeplichtigheid

HR 25 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:932

Diefstal elektriciteit en hennepkwekerij

HR:

De vaststellingen van het hof over de rol van de verdachte bij het telen van hennepplanten en het op de hoogte moeten zijn geweest van “de illegale elektriciteitsaftakking” zijn daarvoor niet toereikend, terwijl daarnaast van belang is dat het hof heeft vastgesteld dat bij de kwekerij naast de verdachte ook meerdere andere (onbekend gebleven) personen waren betrokken.

- *HR 5 juli 2022, ECLI:NL:HR:2022:994*
- *HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:511*

Straffen

- HR 9 april 2024, ECLI:NL:HR:2024:566 Meerdaadse samenloop en taakstraf, Bij taakstraf (en/of geldboete) meerdere taakstraffen > 240 uur mogelijk tenzij gevoegde zaken. Vervangende hechtenis dus ook niet beperkt tot 4 maanden. Als rechter voor meer dan één strafbaar feit een taakstraf oplegt, moet duur van die taakstraf en daaraan verbonden vervangende hechtenis in redelijke verhouding staan tot ernst van betreffende feiten, waarbij tevens van belang is dat verdachte taakstraf moet kunnen voltooien binnen de in art. 6:3:1 Sv bedoelde termijn

Straffen

- Afroomboete
- HR 5 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:197 Het Hof heeft geoordeeld dat in het onderhavige geval - waarin de verdachte is veroordeeld wegens kort gezegd het witwassen van geldbedragen van in totaal € 16.520,- - het opleggen van een geldboete van € 16.500,- een passende bestraffing vormt. Daarbij heeft het Hof onder meer overwogen dat de "verdachte heeft gehandeld uit financiële motieven" en dat - gelet op de omstandigheid dat "niet is aangekondigd dat tegen verdachte een ontnemingsvordering aanhangig wordt gemaakt" - het afzien van het opleggen van zo'n geldboete "onvoldoende afschrikwekkend [is] om recidive te voorkomen". Het daarin besloten liggende oordeel dat de hoogte van de op te leggen boete mede kan worden bepaald door de omvang van het uit die feiten verkregen voordeel, zodat die boete mede dient tot 'afoming' van het door deze feiten verkregen voordeel, geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting (vgl. HR 8 mei 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW3684). Anders: PG Bleichrodt
- HR: Het Hof heeft dat oordeel kennelijk gebaseerd op de opvatting dat het in de bewezenverklaring bedoelde geldbedrag van in totaal € 16.520,- reeds daadwerkelijk wederrechtelijk verkregen voordeel vormt doordat het voorwerp is van dat bewezenverklaarde witwassen. Die opvatting is niet juist (vgl. HR 19 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5217). Niet begrijpelijk is dat de verdachte uit het bewezenverklaarde witwassen daadwerkelijk tot het bedrag van € 16.500,- wederrechtelijk voordeel heeft verkregen.
- Risico afroomboete ivm ontneming wvv. Niet op bedacht; kan gb wel worden betaald; vervangende hechtenis is geen gijzeling (onmacht); wat te doen igv medeverdachten en/of aangekondigde ontnemingsprocedures? Gerechtshof Amsterdam 1 februari 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1000, S 24/00336 (ook pz lopende en boete mede ter afoming) en S 21/02294 (beslag in buitenland/medeverdachte)

Straffen

Bijz vwd/vrijheidsbenemende maatregel mogelijk en/of voldoende duidelijk?

HR 9 april 2024, ECLI:NL:HR:2024:550 bijzondere vwd (contactverbod), v.zv. inhoudende dat veroordeelde zich moet houden aan aanwijzingen die door OM, reclassering en/of “andere instanties” worden gegeven te vaag

CAG 4 april 2023, ECLI:NL:PHR:2023:367 bijzondere vwd dat veroordeelde "zich niet zal ophouden met" minderjarigen zonder aanwezigheid volwassene, niet onder alle omstandigheden afhankelijk is van gedrag van veroordeelde (HRNJ 2015/431).

HR 10 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1147 (PHR:2024:586) HR doet zaak zelf af en vernietigt vrijheidsbeperkende maatregel, v.zv. deze inhoudt dat verdachte zich niet zal ophouden “rond woning” van aangeefster, zodat resteert bevel dat verdachte zich niet zal ophouden in straat waarin woning van aangeefster staat.

Straffen

- Wet gewijzigd? Zie <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001854/2023-07-01>
- Gerechtshof Amsterdam 1 maart 2023, ECLI:NL:GHAMS:2024:444, S 24/00941, lopend. De verdachte heeft zich in periode 31/12/13-7/1/14) als bestuurder van een stichting, in de functie van voorzitter, schuldig gemaakt aan verduistering van € 112.190,00 aan subsidiegelden. Sinds 1/1/2015 tot 1.8.19 art. 323a Sr gs ten hoogste 3 jaar; 322 Sr 4 jaar dus milder sanctieregime.

Straffen

- HR 5 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:318
- Verbeurdverklaring. Vatbaar voor onttrekking aan het verkeer zijn alle voorwerpen:
- 1°. die geheel of grotendeels door middel van of uit de baten van het feit zijn verkregen;
- 2°. met betrekking tot welke het feit is begaan;
- 3°. met behulp van welke het feit is begaan of voorbereid;
- 4°. met behulp van welke de opsporing van het feit is belemmerd;
- 5°. die tot het begaan van het feit zijn vervaardigd of bestemd;
- een en ander voor zover zij van zodanige aard zijn, dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of met het algemeen belang.”
- Met het “feit” in artikel 36c en 36d Sr wordt een begaan strafbaar feit bedoeld. De rechter die bij afzonderlijke beschikking als bedoeld in artikel 36b lid 1, aanhef en onder 4°, Sr de onttrekking aan het verkeer beveelt, zal moeten vaststellen dat het inbeslaggenomen voorwerp in een in artikel 36c of 36d Sr beschreven verband staat tot een begaan strafbaar feit. (Vgl. HR 25 januari 2022, ECLI:NL:HR:2022:37.) Voor de vaststelling dat een strafbaar feit is begaan, volstaat niet het redelijke vermoeden dat zo’n feit is begaan (vgl. HR 16 februari 1982, ECLI:NL:HR:1982:AC7509).

Noodweer

HR 18 april 2023, ECLI:NL:HR:2023:633

Drugsdeal carpoolplaats

HR: Onder bijzondere omstandigheden kan, hoewel sprake is van een (dreigende) wederrechtelijke aanranding, een beroep op noodweer niet worden aanvaard, omdat de gedraging van degene die zich op deze exceptie beroept, noch op grond van diens bedoeling, noch op grond van de uiterlijke verschijningsvorm van zijn gedraging kan worden aangemerkt als “verdediging”, maar – naar de kern bezien – als aanvallend moet worden gezien. Daarvan kan bijvoorbeeld sprake zijn bij gedragingen die zijn gericht op een confrontatie of deelneming aan een gevecht.

Noodweer

(proportionaliteit)

HR 10 oktober 2023, ECLI:NL:HR:2023:1420

kickbokstrainer vs militair

HR: subsidiariteits- en proportionaliteitseis zijn samenhangende en niet altijd scherp te onderscheiden eisen welke betrekking hebben op de vraag of de verdediging tegen de aanranding noodzakelijk en geboden was.

Zeker bij deze eisen kan de persoon van degene die zich op noodweer beroept, van belang zijn. Van de ene persoon mag bijvoorbeeld op grond van zijn hoedanigheid of bijzondere vaardigheden meer worden gevergd op het vlak van de proportionaliteit dan van een ander.

Noodweerecxes

HR 31 oktober 2023, ECLI:NL:HR:2023:1473

Verkeersruzie

HR: Als door of namens de verdachte een beroep op noodweer of noodweerecxes is gedaan, moet de rechter een gemotiveerde beslissing geven op dat verweer. Bij de beoordeling van het beroep kunnen nauwkeurige en consistente feitelijke vaststellingen van belang zijn, waarbij de rechter de last tot het aannemelijk maken van die feitelijke grondslag niet uitsluitend op de verdachte mag leggen. (Vgl. HR 22 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:456, rechtsoverweging 3.1.2.)

Noodweer(exces)

HR 21 november 2023, ECLI:NL:HR:2023:161

Ruzie hondenbazen

HOF:

Het slaan met de pijp op het hoofd van aangever was disproportioneel en voldeed niet aan de aan de verdedigingshandeling te stellen eis van subsidiariteit c.q. proportionaliteit. Verdachte heeft door aldus te handelen de grenzen van de noodzakelijk verdediging overschreden. Het beroep op noodweer wordt verworpen.

Naar het oordeel van het hof is noch gesteld, noch aannemelijk geworden dat ten tijde van het incident verdachte te kampen had met een hevige, door de wederrechtelijke aanranding van zijn lijf veroorzaakte, gemoedsbeweging. Het slaan met de pijp op het hoofd van verdachte staat niet in verhouding met de aard en intensiteit van de aanranding. Alles afwegend is het hof van oordeel dat dit een zodanig disproportionele reactie is, dat een beroep op noodweerecxes niet kan slagen. Het verweer wordt verworpen.

HR:

De overweging van het hof maakt niet duidelijk of het hof de feitelijke toedracht die de verdachte en de raadsman aan het verweer ten grondslag hebben gelegd, niet aannemelijk heeft geoordeeld, dan wel of die toedracht een beroep op noodweer respectievelijk noodweerexcès niet rechtvaardigt. De verwerping van het verweer is dus ontoereikend gemotiveerd.

Overzichtsarrest noodweer/noodweerexcès:

HR 22 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:456, NJ 2016/316
m.nt. Rozemond

Noodweerecnes

HR 16 april 2024, ECLI:NL:HR:2024:552

Onder omstandigheden kan een overschrijding van de grenzen van de noodzakelijke verdediging in verhouding tot de aard en de intensiteit van de daaraan voorafgaande hevige gemoedsbeweging dermate disproportioneel zijn dat deze niet meer als ‘verontschuldikbaar’ onder noodweerecnes kan worden gerubriceerd. In een dergelijk geval is de overschrijding van de grenzen van de noodzakelijke verdediging niet het “onmiddellijk gevolg” van de hevige gemoedsbeweging.

Toerekenbaarheid

HR 17 oktober 2023, ECLI:NL:HR:2023:1295

Thijs H.

HR:

- Het is aan feitenrechter om vast te stellen of bij verdachte t.t.v. tlgd. feit een psychische stoornis bestond
- Rechter heeft daarin eigen verantwoordelijkheid en is niet gebonden aan deskundigenadviezen. Of stoornis wel of niet in DSM is aangeduid, is niet beslissend.

(vervolg)

- Ontoerekeningsvatbaar ttv van het plegen van het feit indien verdachte als gevolg van de stoornis niet kon begrijpen dat feit wederrechtelijk was of niet in staat was in overeenstemming te handelen met zijn begrip van wederrechtelijkheid van dat feit.
- Gedragingen van verdachte die aan optreden van die stoornis zijn voorafgegaan, kunnen in de weg staan aan oordeel dat het feit niet aan verdachte kan worden toegerekend, doch slechts onder bijzondere omstandigheden

Overige Poging

- Poging, b.v.u.: HR 28 maart 2023, ECLI:NL:HR:2023:479
- Coc in vrachtwagen op weg naar haven in DR onderschept. Gedragingen: v + en medev op Dominicaanse Republiek contacten gelegd en onderhouden t.b.v. levering cocaïne; deklading is besteld en al was betaald en klaarstond in haven van Caucedo, zodat cocaïne daarin kon worden verstopt.
- Criterium b.v.u. : gedragingen die naar hun uiterlijke verschijningsvorm zijn gericht op de voltooiing van het voorgenomen misdrijf. De vraag of sprake is van zulke gedragingen, laat zich niet in algemene zin beantwoorden. Het komt aan op een beoordeling van de concrete omstandigheden van het geval.
- Een belangrijke beoordelingsfactor is daarbij hoe dicht de vastgestelde gedragingen bij de voltooiing van het voorgenomen misdrijf lagen, bijvoorbeeld in tijd en/of plaats, en hoe concreet deze daarop waren gericht. Daarmee wordt ook afbakening van de poging ten opzichte van de strafbare voorbereiding bevorderd. Verder kan het bij poging gaan om een samenstel van gedragingen, met inbegrip van die van eventuele deelnemers. De aard van het misdrijf kan van belang zijn, maar niet noodzakelijk is dat al een bestanddeel van het misdrijf is vervuld.

Overige poging

- Vervolg poging:
- Het oordeel dat sprake is van een strafbare poging tot het binnen het grondgebied brengen van cocaïne in Nederland is niet zonder meer begrijpelijk, nu van de door het hof bewezenverklaarde – en ook de overige door het hof vastgestelde – gedragingen niet kan worden gezegd dat deze zodanig dicht in tijd en plaats bij de voltooiing van de invoer in Nederland van cocaïne lagen en al zodanig concreet daarop waren gericht dat sprake is van een begin van uitvoering van dat misdrijf.

Overige voorbereiding

- HR 13 februari 2024, ECLI:NL:HR:2024:193
- Voorbereiding moord, voorhanden hebben van vwp 46 Sr: v bewust was van (waarschijnlijke) aanwezigheid van voorwerp, zonder dat die bewustheid zich hoeft uit te strekken tot precieze eigenschappen en kenmerken van dat voorwerp of tot exacte locatie daarvan. Voor bewijs van dergelijke bewustheid geldt dat daarvan ook sprake kan zijn in geval dat het niet anders kan dan dat verdachte zulke bewustheid heeft gehad. Daarnaast vergt voorhanden hebben van voorwerp a.b.i. art. 46 Sr dat verdachte feitelijke macht over voorwerp kan uitoefenen in de zin dat hij daarover kan beschikken. Daarvoor hoeft voorwerp zich niet noodzakelijkerwijs in directe nabijheid van verdachte te bevinden. Als medeplegen van voorhanden hebben van voorwerp a.b.i. art. 46 Sr is tlgd., moet komen vast te staan dat sprake is geweest van nauwe en bewuste samenwerking door verdachte met een of meer anderen die was gericht op voorhanden hebben van zo'n voorwerp. Ook dan is vereist dat verdachte zich bewust was van (waarschijnlijke) aanwezigheid van voorwerp, zonder dat die bewustheid zich hoeft uit te strekken tot specifieke eigenschappen en kenmerken van dat voorwerp of tot exacte locatie daarvan. Daarnaast moet vaststaan dat verdachte tezamen met mededader(s) feitelijke macht over voorwerp heeft kunnen uitoefenen in hiervoor weergegeven zin

Overige voorbereiding

- Voorbereiding vervolg
- Uitvoering van daartoe gemaakt plan, waarmee verdachte bekend was, vergde zorgvuldig afgestemde samenwerking tussen verdachte en mededaders, waarbij ieder eigen, onmisbare rol had in uit te voeren plan.
- Gezamenlijke beschikbaarheid en inzet van PGP-telefoons, vuurwapens met patronen en motor, waren noodzakelijk voor doen slagen van moordplan. Hof heeft o.g.v. deze vaststellingen (waarin besloten ligt dat verdachte zich bewust was van (waarschijnlijke) aanwezigheid van voorbereidingsmiddelen en dat verdachte samen met zijn medeverdachten feitelijke macht hierover heeft kunnen uitoefenen) geoordeeld dat verdachte, tezamen en in vereniging met mededaders, vuurwapens met patronen, motor en PGP-telefoons voorhanden heeft gehad die bestemd waren tot begaan van liquidatie van slachtoffer.

Overige voorbereiding

- HR 10 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1117
- Voorbereiding moord door peilbaken, simkaart en GPS-tracker voorhanden te hebben? Vrijspraak 1e aanleg veroordeling in appel
- Casus: v door g betrappt toen hij een peilbaken (gps-tracker) aanbracht onder een auto van s.o. die later is gedood.
- Verweer: ttv feiten geen opzet op de bewezen verklaarde criminele bestemming ervan, te weten de moord.

Overige voorbereiding

- Het hof heeft kunnen oordelen dat de specifieke, op de werkwijze van de voorgangers van de verdachte nauw aansluitende (voorbereidings)handelingen waren bestemd tot de moord op [slachtoffer 1]. Het hof heeft hieruit kunnen afleiden dat zulks ook voor de verdachte gold en dat het voorwaardelijk opzet van de verdachte dus was gericht op de liquidatie van [slachtoffer 1]. Het hof heeft met zijn nadere overweging, waarin het nadrukkelijk **de cruciale rol** van het op heimelijke wijze lokaliseren van het slachtoffer betreft in het licht van de **planmatige uitvoering** van een liquidatie, toereikend gemotiveerd dat uit de bewijsvoering met voldoende bepaaldheid blijkt welk misdadig doel de verdachte met het voorhanden hebben van de voorwerpen voor ogen stond.

Overige mensenhandel

- Mensenhandel en arbeidsuitbuiting
- HR 13 februari 2024, ECLI:NL:HR:2024:156
- Oordeel hof dat niet slechts gaat om slecht werkgeverschap, maar om excessieve situatie onjuist.
- V heeft de in de tenlastelegging genoemde aangeefsters uit Indonesië naar Nederland laten komen om bij de v in huis te verblijven en daar gedurende 24h/7 dgn per week werkzaamheden te verrichten of zich daarvoor beschikbaar te houden, tegen een salaris van € 350 per maand (dat aan geen van de aangeefsters volledig is uitbetaald), en zonder dat daarvan een schriftelijke arbeidsovereenkomst was opgemaakt. De aangeefsters spraken de Nederlandse taal niet, zij hadden geen andere verblijfstitel dan een toeristenvisum en hun paspoorten waren door de verdachte ingenomen.

Overige mensenhandel

Mensenhandel. CAG voor arrest HR; ECLI:NL:PHR:2023:1029

Relevant: - Wijkt de (aard van de) arbeid en wijken de arbeidsomstandigheden aanzienlijk af van hetgeen hier te lande gebruikelijk is of slechts in beperkte mate?

- Vindt het misbruik van de degene die de arbeid verricht gedurende enige tijd en met een min of meer stelselmatig karakter plaats of gaat het om een incident?
- Levert de arbeid onevenredig voordeel op of gaat de opdrachtgever in commerciële zin beperkt over de rand?
- Is degene die de arbeid verricht ook buiten de arbeidssituatie afhankelijk van degene voor wie het de arbeid verricht of niet?
- Wijkt die eventuele afhankelijkheid sterk af van hetgeen in Nederland gebruikelijk is?
- Is degene die de arbeid verricht voor zijn inkomen volledig afhankelijk van de persoon voor wie hij werkt?
- Ondervindt degene die de arbeid verricht nadeel?
- Kan redelijkerwijs van de tewerkgestelde niet worden gevergd dat hij een andere keus maakt?
- Leveren de arbeid en de daarbij behorende omstandigheden een schending van de mensenrechten op in de zin van art. 3 (onmenselijk of vernederende behandeling), art. 4 (verbod van slavernij, gedongen of verplichte arbeid) of art. 8 EVRM (in het bijzonder een onevenredige aantasting van de persoonlijke levenssfeer)?

Het antwoord op deze vragen kan in onderling verband en samenhang dienen om de vraag of er sprake is van uitbuiting te beantwoorden. Niet uitgesloten is dat beantwoording van één of twee vragen al de doorslag geeft. Als er sprake is van onmenselijke of vernederende behandeling kan dat reeds als doorslaggevend worden aangemerkt. Maar het kan ook zijn dat bijvoorbeeld vaststaat dat zowel de opdrachtgever als degene die de arbeid verricht financieel voordeel hebben, terwijl er desondanks op andere gronden van uitbuiting sprake is.

Overige oplichting

- Oplichting
- HR 3 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1106/PHR:2024:550
- Mensenhandel en oplichting. Bewegen tot afgifte en aangaan schuld terwijl het samenweefsels van verdichtsels steeds inhoudt dat de betrokken aangeefster (veel) geld zou kunnen verdienen met het afsluiten van telefoonabonnementen door de verkoop van de verkregen telefoons en de verdachte iemand kende die de abonnementen uit het systeem kon verwijderen zodat de aangeefster er geen factuur van zou krijgen. Mede gelet op de overige omstandigheden waaronder de gedragingen van de verdachte blijkens de bewijsvoering van het hof plaatsvonden, in geen van de tenlastegelegde gevallen worden gezegd dat geen sprake is geweest van een samenweefsel van verdichtsels.
- Uit de bewijsoverwegingen (en vaststellingen) van het hof komt naar voren dat [aangeefster 2] , [aangeefster 4] en [aangeefster 5] – zij alle drie – wel doorhadden dat er iets niet klopte; het verzoek van de verdachte om telefoonabonnementen af te sluiten wekte bij ieder van de aangeefsters argwaan.

Overige wederspanningheid

- HR 25 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:934
- Bewezen: p 23 april 2019 te [plaats], tezamen en in vereniging met een of meer anderen, zich met geweld heeft verzet tegen twee ambtenaren, [verbalisant 1] en [verbalisant 2], beiden hoofdagent van de politie-eenheid Oost-Brabant, werkzaam in de rechtmatige uitoefening van hun bediening, te weten toen eerdergenoemde opsporingsambtenaren [betrokkene 1] als verdacht van het gepleegd hebben van één of meer op heterdaad ontdekte strafbare feiten hadden aangehouden en vastgegrepen, althans vast hadden, teneinde [betrokkene 1] ter geleiding voor de hulpofficier van justitie over te brengen naar een politiebureau, terwijl dit misdrijf en/of de daarmee gepaard gaande feitelijkheden enig lichamelijk letsel, te weten een snee op de knokkel van de pink, twee bulten op het hoofd, een rood rechteroor en spierscheurtjes in de schouder bij die [verbalisant 1] en een zwelling en een bloeditstorting boven de rechter elleboog, blaasjes/bultjes aan de binnenkant van een hand, krassen en een schaafplek op de rechterarm, beschadigingen aan de knokkels en een rood linker oor bij die [verbalisant 2] ten gevolge heeft gehad.”
- Medeplegen wederspanningheid en strafverzwarend gevolg: (net zoals bij 141 lid 2 Sr het geval is): een v kan niet o.g.v. deze bepaling strafrechtelijk verantwoordelijk worden gehouden voor het door zijn mededader(s) bij wederspanningheid veroorzaakte letsel of de dood.

Overige mishandeling levensgezel

- CAG Van Wees 2 juni 2024, ECLI:NL:PHR:2024:716
- Levensgezel a.b.i. art. 304 Sr, strafverzwarend;
- Het begrip 'levensgezel' is in de jurisprudentie van de Hoge Raad een aantal keer aan de orde geweest. In een arrest gewezen op - het zal toeval zijn - 14 februari 2023 (ECLI:NL:HR:2023:224, rov. 2.3.2) citeerde de Hoge Raad, net als in eerdere arresten over dit bestanddeel, eerst uit de nota van wijziging bij het relevante wetsvoorstel. Voor de helderheid citeer ik dat gedeelte hier op mijn beurt opnieuw:
- “Met het begrip «levensgezel» wordt aangesloten bij de algemene aanwijzingen voor de regelgeving (AR 72a), waarin dit begrip is aangewezen voor twee meerderjarigen die, anders dan als elkaars echtgenoot, «met elkaar een nauwe persoonlijke betrekking onderhouden». Het begrip komt momenteel in ongeveer tien andere wetten voor - o.a. het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de Faillissementswet en de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens -, vaak naast de begrippen echtgenoot en geregistreerde partner.
- Bij de beoordeling of sprake is van een «levensgezel» zijn de volgende aspecten van belang:
- - of sprake is van een gemeenschappelijke huishouding
- - de duur van de gemeenschappelijke huishouding
- - of er een relatie van affectieve aard is, en met name
- - of betrokkenen kennelijk uitgaan van een nauwe lotsverbondenheid.
- Doorslaggevend is in het begrip «levensgezel» evenwel, als gezegd, de nauwe persoonlijke betrekking van een zekere hechtheid. Het moet gaan om een relatie die qua hechtheid vergelijkbaar is met die tussen echtgenoten of geregistreerde partners. Deze is niet per se met het enkele feit van het samenwonen gegeven en vereist ook niet per se dat betrokkenen met elkaar samenwonen.

